

Трансграничните услуги във вътрешния пазар: важен принос за икономическото и социално сближаване

Проучване

Обобщено изложение

Европейският единен пазар несъмнено допринесе за по-голямо благоденствие и просперитет в цяла Европа, като гарантира свободното движение на стоки, капитали, услуги и труд между държавите членки. Това проучване е насочено към последните два аспекта, по-специално предоставянето на трансгранични услуги. Трансграничните услуги често предполагат преминаване на граница между държави членки. Подобни услуги могат да се предоставят при кратко пътуване или командироване на работници за по-дълъг период от време. Командироването на работници за временно предоставяне на услуги в чужбина е регламентирано от директивите на Европейския съюз. Правилата имат за цел да осигурят ясна рамка за гарантиране на лоялна конкуренция и зачитане на правата на командированите работници, така че както предприятията, така и работниците да могат да се възползват в пълна степен от възможностите на вътрешния пазар. Твърде строгото регламентиране обаче би могло да действа ефективно като пазарна бариера за дружествата с по-ниска производителност на труда.

За да се покажат възможните последствия от свръхрегулирането на европейския пазар на услуги, с това проучване се цели да се определи количествено стойността на трансграничните услуги за икономическото и социалното сближаване в Европа.

През 2014 г. около **10,9 милиона работни места** в Европейския съюз се основаваха на износа на трансгранични услуги за други държави — членки на ЕС. От 2000 г. насам общият брой на служителите, зависещи от трансграничните услуги, се увеличи почти двойно. Докато общата заетост в ЕС нарасна с 5,5 %, заетостта, зависеща от трансграничните услуги, нарасна с 94 %, което **представява категорична подкрепа за растежа на заетостта** в ЕС.

Въпреки че спрямо своята обща работна сила по-малките европейски държави и държави членки от Централна и Източна Европа инвестират повече в трансграничния пазар на услуги, повечето работни места, зависещи от тези услуги, в действителност се намират в държавите от ЕС-15. Около 74 % от трансграничните работни места са разположени в тези държави, като най-много служители, предоставящи трансгранични услуги, има в Обединеното кралство, Германия и Франция. Тази констатация е в съответствие с предишни проучвания на трансграничните услуги въз основа на броя на преносимите документи A1. Над 38 % от регистрираните командировки на работници се осъществяват от една държава членка с високи заплати в друга. Тези два резултата показват, че трансграничните услуги за износ са **важен икономически фактор във всички държави членки**. В общо изражение Обединеното кралство реализира най-големи печалби на единния пазар на услуги в ЕС. Излизането на Обединеното кралство от ЕС би могло да застраши 1,7 милиона работни места в областта на трансграничните услуги в Обединеното кралство.

Въпреки че трансграничните услуги често са били свързани с трудоемки задачи, проучването показва, че зависещите от износа на трансгранични услуги **работните места в наукоемките**

сектори са се увеличили почти толкова, колкото трудоемките задачи. Зависещите от трансграничния износ работни места в секторите, предоставящи наукоемки услуги, са се увеличили с 77 % от 2000 г. насам. Около 4,2 % от работните места в наукоемките сектори в ЕС-28 зависят от износа на трансгранични услуги. Освен това най-силно зависимият от износа на трансгранични услуги икономически сектор е предоставянето на професионални, научни и технически услуги. В ЕС-28 около 13,6 % от работните места в сектора зависят от трансграничния износ на услуги. Това показва, че трансграничните услуги не се свеждат до трудоемките работни места. Те също така са много важни за наукоемките работни места в секторите с високи заплати.

По отношение на икономическия просперитет и растежа на заетостта проучването установява **ясна положителна връзка между трансграничните услуги и икономическия растеж и растежа на заетостта.** Държавите с по-голям дял в трансграничните услуги са регистрирали много по-голям растеж на заетостта и БВП в сравнение с държавите, които са участвали в по-малка степен в трансграничния пазар на услуги. Особено ръстът на заетостта е тясно свързан с дела работните места в икономиката, зависещи от трансграничните услуги. Ако една държава увеличи дела заетостта в трансграничните услуги с 1 %, общата заетост се очаква да нарасне с 0,013 %.

Положителното въздействие на трансграничните услуги може да се види **в цялата икономика, но също така и в секторите на наукоемките услуги.** Държавите с по-голям дял на наукоемките работни места, зависещи от трансграничния износ на услуги, са регистрирали по-голям растеж на заетостта в сектора на наукоемките услуги в сравнение с други държави.

Статистическият анализ допълнително доказва положителната връзка между трансграничния обмен на услуги и икономическия растеж в икономиката. Намалването на дела на трансграничните услуги с 1 % би могло да намали общия БВП в ЕС-28 с около 8 милиарда евро. Този ефект обаче се основава на допускането, че работните места, зависещи от трансграничния износ на услуги, биха могли да бъдат заменени благодарение на националното търсене на служителите, които понастоящем работят в сектора на услугите за износ, като по този начин се поддържа постоянна обща заетост. При положение че 10,9 милиона служители зависят от трансграничния износ на услуги, икономическите последици от по-строгата регулаторна рамка върху износа на трансгранични услуги вероятно ще бъдат значително по-големи. През 2014 г. **в ЕС-28 общата добавена стойност, зависеща от износа на трансгранични услуги, възлизаше на около 625 милиарда евро.**

Тъй като все още се наблюдава положителен ефект от дела на трансграничните услуги, като същевременно заетостта се запазва на същите равнища, може да се приеме, че работните места в сектори, които изнасят своите услуги зад граница, изглежда имат по-голямо положително въздействие върху националния БВП, отколкото средните работни места в икономиката.

В проучването е намерена също **положителна връзка между дела на трансграничните услуги и** показателите за **социално сближаване.** Държавите с по-висок дял на трансграничните услугите имат средно по-нисък дял на хората, изложени на риск от бедност и социално изключване. Освен това средното равнище на щастие и удовлетвореност от живота е пряко свързано с дела на работните места, които зависят от износа на трансгранични услуги. По този

начин по-големият дял на заетостта в трансгранични услуги изглежда **увеличава щастието на средностатистическото лице в икономиката.**

Ефектът от дела на заетостта, зависеща от трансграничните услуги, върху социалното сближаване е значителен, но в абсолютно изражение е по-скоро малък. Увеличаването на дела на трансграничните услуги с 1 % увеличава „индекса на удовлетвореност“ по скала от 1 до 4 с 0.0086 пункта. Въпреки това, тъй като получените по-рано резултати показват, че трансграничните услуги са важен фактор за общия растеж на заетостта, положителните въздействия от създаването на работни места и сигурността на работното място трябва да бъдат взети предвид при оценката на стойността на трансграничните услуги за социалното сближаване.

В резултат на това може да се забележи ясна положителна връзка между износа на трансгранични услуги и социалното сближаване, икономическия растеж и особено растежа на заетостта. Следователно въвеждането на трансграничните вериги за създаване на стойност в сектора на услугите може да бъде описано като **важен двигател на европейската икономика.**

Хармонизирането на добрите условия на живот в ЕС е важен фактор за обществото в ЕС. За да подкрепи тази цел, единният европейски пазар на услуги трябва да бъде замислен по такъв начин, че различията между отделните страни да не са твърде големи. Твърде строгото регламентиране на възможността за предоставяне на трансгранични услуги би могло обаче да има обратен ефект върху хармонизирането на условията на живот в държавите членки чрез ограничаване на икономическия растеж и заетостта.

Въпреки че регулаторната рамка трябва да гарантира правата и условията на труд на работниците, предоставящи трансгранични услуги, следва да се избягва прекомерното регламентиране, което сериозно възпрепятства предоставянето на трансгранични услуги. Данните, използвани в настоящото проучване, показват, че различните икономически сектори зависят в различна степен от трансграничните услуги и по този начин правилата за износ на услуги в ЕС могат да имат различно въздействие върху икономическите дейности. При ефективното регламентиране на трансграничните услуги тези разлики би трябвало да се отчитат. **Прилагането на правила само за секторите на услугите, където е необходимо подходящо регламентиране,** може да направи единния пазар много по-ефективен.